

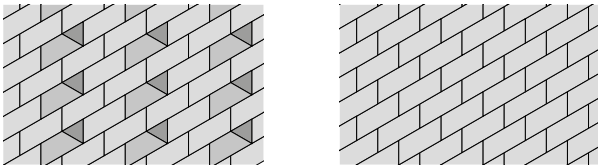
Vejledning
HAVESTEN

VEJLEDNING HAVESTEN

Havesten giver mulighed for en varieret og flot støtte-mur. Havesten kan sættes som både åben og lukket mur.

I korte vendinger betegnes en mur som åben, når der er plads mellem stenene, så der er mulighed for at planter kan vokse på den vertikale flade.

Havestenen kan vendes, så forsiden fremstår med glat overflade eller med en brudt overflade.

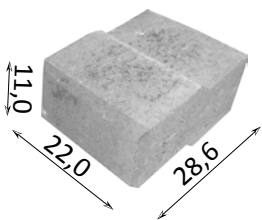
Denne vejledning er gældende for små havemure med en maksimal højde på en meter. Ved opbygning af større mure, skal der altid søges hjælp hos en kvalificeret rådgiver.

Generelt skal der anvendes god sund fornuft, når der opsættes støtte- og fritstående mure.

Havesten leveres som en dobbeltsten, der skal knækkes på pladsen. Den kan knækkes over et bræt eller med brolæggermejsel og hammer.

Der bruges 20,8 stk. dobbeltsten pr. m² ved lukket mur og 13 stk ved åbenmur.

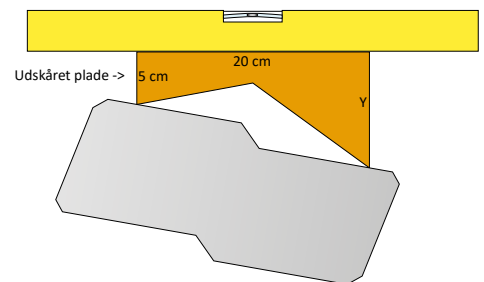
OPSÆTNING

Muldjorden afrømmes til bæredygtig bund, dog mindst til frostfri dybde. Op til 20° hældning udføres fundamentet i en brede på 69 cm. Randen fyldes med bundsikrings-grus eller stabilgrus i lag af 15 cm. Der komprimeres for hvert lag. Gruslaget afsluttes ca. 30 cm under terræn. Bemærk at det kan være nødvendigt med et bredere fundament i den øverste del for at sikre muren mod udskridning (se ill.).

Den første række sten sættes i et 25x44 (HxB) cm lag jordfugtigt beton. Stenen skal presses ned i betonen så fuld understøtning opnås, betonlaget afsluttes mindst 5 cm under terræn.

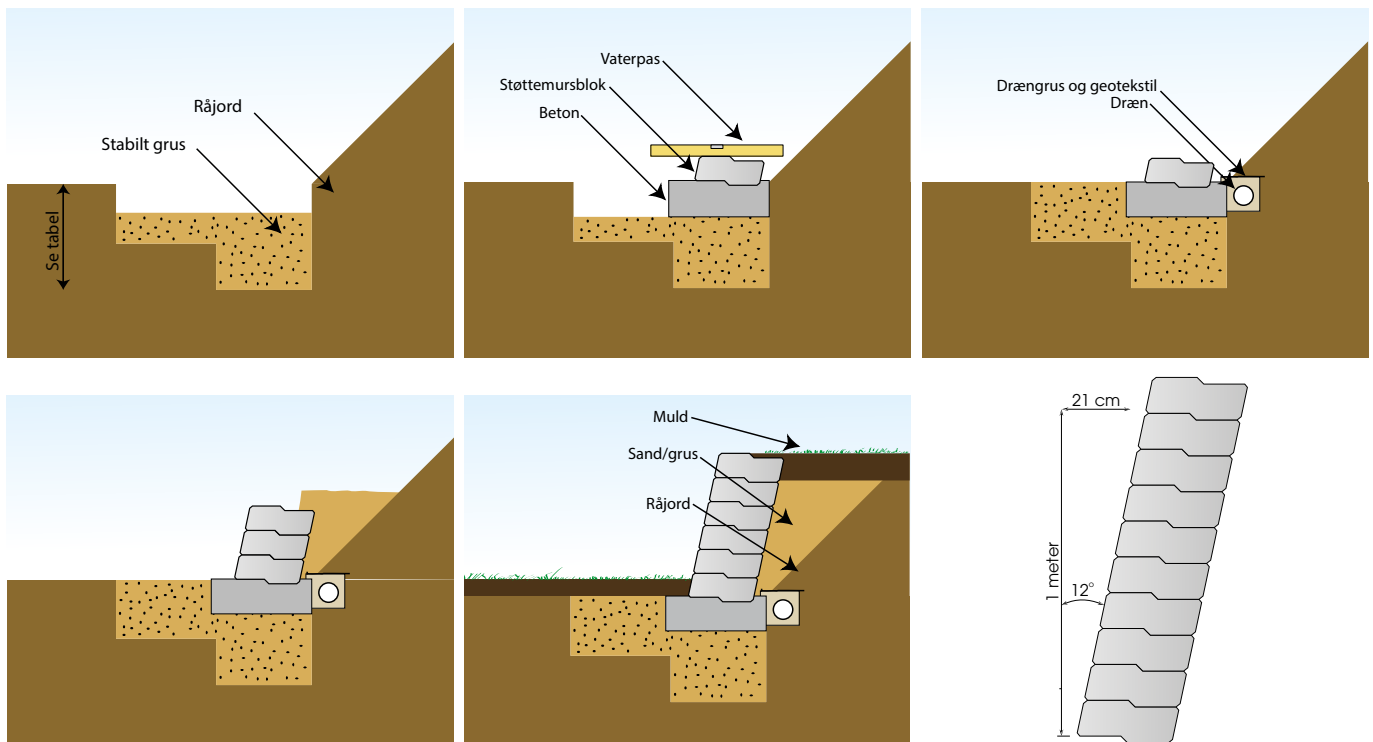
Havestens unikke låsesystem sikrer et smig på 12°. Smiget skabes ved, at låsesystemet rykker stenen lidt tilbage for hvert skifte. Den synlige del af stenen er udformet med et smig, der passer med det stenen bliver rykket ind ved hvert skifte. Andet smig skabes ved at skråtstille første skifte.

Y mål (cm)	
0°	2,8
5°	4,6
10°	6,3
12°	7,0
15°	8,1
20°	9,8
25°	11,7

Der kan evt. laves en skabelon ved at save en plade, der er 20 cm lang, og den ene side er 5 cm høj, og den anden side har målet Y.

Muren skal sættes efter det viste bæreevnediagram. For at holde forbandtet gennem alle rækkerne skal muren sættes med et indbygningsmål (modulmål) på 40 cm. Herved kan der opstå studs fuger på 2-5 mm.

CIRKLER OG BUER

Hvis der ønskes at udføre buede murer skal normalstenene tilpasses på pladsen.

DRÆN

Ved støttemure bør der altid indlægges et dræn. Drænet placeres i højde med betonfundamentet og helt op af muren. Drænet skal have et fald på 3 ‰.

BAGFYLD

Bagfyldet ved støttemure skal være af et materiale med en høj permabilitet, med andre ord skal materiale være drænende. Dette kunne eksempelvis være singles eller sand.

Bagfyldet komprimeres ved moderat håndstødning, så permeabiliteten ikke forringes markant eller gør bagfyldet for tæt til rodvækst.

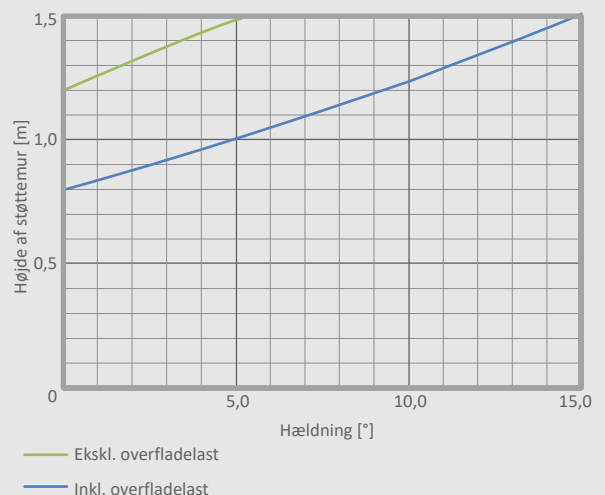
Se i øvrigt vejledning om støtte- og støjmurer fra Dansk beton og Norm og vejledning for anlægsgartnerarbejde.

FORUDSÆTNINGER OG FORBEHOLD FOR ANVENDELSE AF KURVERNE

Beregningerne forudsætter, at jordoverfladen er vandret og at bagfyldet drænes. Diagrammet er beregnet ud fra jordtrykoefficienter for en lodretstående væg og et bagsidefyld med en karakteristisk friktionsvinkel på 35° og en rumvægt på 18kN/m³. For kurverne regnet med en karakteristisk overfladelast er denne sat til 3,0kN/m².

Beregningerne er lavet ud fra en væltning omkring bunden af støttemuren. Kurverne kan derfor ikke benyttes til en vurdering af væltning omkring fundamentets underkant.

En glidning for støttemuren optages ved fundamentet, da støttemuren pga. betonudstøbning kan ses som et samlet system. Glidning afhænger udover overstående af forudsætninger for fundamentets størrelse, af rumvægten og friktionsvinkelen på forsidefyldet. Der anbefales en min. rumvægt og friktionsvinkel som ved bagfyld.

UDSTILLING

Middelfart

HUSET Middelfart, Hindsgavl Allé 2, DK-5500 Middelfart

Vores produkter forhandles hos førende bygge-
markeder og trælastere.

Hvis ikke andet er oplyst, er alle mål angivet i centimeter.

Der tages forbehold for udgåede produkter, trykfejl
samt for sortiments- og produkttekniske ændringer
uden forudgående varsel.

FARVER

Sten er en levende organisme. Det betyder, at sne,
slud og solen kan få farverne på stenene til at variere.
Derfor er de viste farver vejledende. Vi anbefaler altid,
at du tager ud til en af vores forhandlere eller udstillere
og ser på stenene. Angivelse af farverne i kataloget er
ikke et udtryk for produktets udformning men tjener
alene det formål at vise farven.

Ønskes produkter i andre farver, så er I velkomne til at
kontakte nærmeste forhandler.

Se gældende prisliste på rbrc.dk

Betongruppen RBR A/S

Industrivej 8
DK-6800 Varde
Tlf: 7695 1122

RC Beton A/S

Bjerrevej 80
DK-8840 Rødkærsbro
Tlf: 8665 8055

www.rbrc.dk

